

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori neratificate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iulin
Leopold (VII. Erzsébet-körszt.).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garonată pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifa
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA“ iese în ne-care și
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se printră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dușul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 239.

Brașov, Duminică 30 Octombrie (12 Noembrie).

1905.

Mersul monoton al crizei.

Mersul crizei ungare a ajuns să fie monoton. Las' că e de tot încet, încât deabia oferă ici colo câte un moment, care se aibă pretenția de a trece de mai interesant.

Cabinetul Fejervary încă nici acum nu arată nici cea mai mică iritațiune în urmărirea însărcinării ce a primit-o dela corună. Pare a fi adoptat vechiul precept *nulla dies sine linea*. Nu trece o zi ca să nu se publice câte o nouă numire la administrație.

Revirimentul în corpul fișpanilor merge înainte, deși cam încet. Până și cu privire la clubul noului partid guvernamental „progresist“ (hallado part) se constată un progres lent. E vorba, ca' acest club să se mute acum din otelul Ungaria în noul său local, ce se află în vechia clădire a bursei. De vor crește prin această mutare și membrii lui, este încă o chestiune a timpului. Pentru moment ei nu se prea îmbulzesc. Joi seara, se dice, a fost viuă mișcare în club, fiind de față toți miniștrii. Era presara călătoriei bar. Fejervary și a ministrului de justiție Lanyi la Viena, unde Fejervary nu mai fusese de când cu reactivarea cabinetului său.

Dér nici contraacțiunea celor din coaliție nu e ferită de bruma monotoniei. Se află într-o poziție dificilă cei ce urmăză orânduierilor comitetului executiv al coaliției, fiind-că totă lupta lor trebuie să se mărginească la lungi proteste în scris și prin graiuri viu, cari devin obositoare, variind mereu tema legalității din punct de vedere oponent. Și articolele lui Kossuth devin mai rare și au și pierdut mult din interesul ce'l mai aveau, pe câtă vreme manieratul fiu al fostului dictator era privit încă ca candidat presumpțiv la un post de ministru. Temele cele în mod direct atractive

i-s'au și cam sfârșit, căci descurcarea merge destul de încet, așa că acum șeful coaliției a trebuit să-și ia refugiu la o temă mai puțin emoționantă scriind în „Magyarország“ despre consilierii vechi și noi ai regelui.

Póte că și această monotonie cam plictisitoare ori póte și exemplul celor de la Viena și Praga au îndemnat pe tinerii universitari maghiari din Budapesta să aranjeze demonstrația de ieri, care a avut ca urmare închiderea universității. Raportăm despre ea la alt loc. Totuși nu putem să nu remarcăm, că acțiunea tinerimei din Budapesta se presentă cu mult mai slabă în raport cu aceea a tinerimei dela universitățile din Austria. S'a dat pe față și de astă dată, ce mult a pierdut din prestigiul ce'l mai avea șovinismul militant maghiar, care se exercită sub marca de mișcare națională maghiară, prin faptul, că Maghiarii s'au desbfnat ei între ei și că s'a vîrit și printre tinerimea lor cosmopolitismul social-democratic.

De altmintrelea o lecție nu nemeritată i-s'a dat deputației tinerilor universitare, care s'a dus la frații Poloni în Lemberg, ca să manifesteze în favorul ideilor și a aspirațiilor coaliției.

Nu voim să luăm în apărare purtarea socialistilor din Lemberg, dér din ea au putut învăța și cei de la Budapesta, că intoleranța cea mai întărită și spiritul despotic cultivat și nutrit față cu conlocuitorii proprii nemaghiari, nu-i póte servi nici decum ca bilet de recomandare pentru excursiunile ce le face în străinătate.

Brașov, 11 Noembrie n.

Miniștrii ungari la Viena. Ministrul președinte Fejervary, ministrul de interne Kristoffy și ministrul de justiție Lanyi au plecat ieri după amiază la Viena, ca să participe la serbările, ce se vor da în o-

nórea regelui spaniol. Cei trei miniștrii au fost primiți ași înainte de amiază în audiență de către Maj. Sa. Ministrul președinte Fejervary a raportat monarhului asupra situațiunii.

Din comitatul Sibiului. Membrii congregației comitatului Sibiului, cari în ședința din 31 Octombrie n. c. au fost realesi ca membrii în comisiunea administrativă, au adresat în 6 Noembrie n. c. o scrisoare colectivă d-lui vice-span al comitatului Sibiului, comunicându-i, că mulțumesc reprezentanței municipale pentru noul semn de încredere, *dér după-ce nu au prospecte să pôta apăra legea și constituția în comisiunea administrativă față de puterea volnică, — nu pot să primescă alegerea.* Congregația va avé deci să alégă de nou membrii în comisiunea administrativă. »Tel. Rom.« este informat, că cei 10 membrii ai comisiunii vor fi probabil aleși și a doua óră.

Inalta Pórtă pentru Românii macedoneni. Din Constantinopol se telegrafiază, că patriarhul ecumenic a fost chemat a laltăeri la palat, unde i-s'a recomandat cu insistență, ca să ordone mitropolitului grec al Macedoniei o purtare corectă în chestiunea Românilor macedoneni. Patriarhul ecumenic a declarat Inaltei Pórti, că decă Pórtă va trage în judecată pe mitropolitul din Grevena (Macedonia), va demisiona.

Tratative între China și Japonia. În curând se va întruni în Peking o conferență a delegațiilor chineze și japoneze în chestiunea Manciuriei. Din Tokio se anunță, că la această conferență China va cere reducerea termenului de 18 luni, stabilit de tratatul din Portsmouth, pentru evacuarea Manciuriei și retragerea trupelor pentru supraveghierea liniei ferate din Manciuria. Japonia la rândul său vrea să câștige mai multe concesiuni în ce privesc căile ferate din Manciuria. Așa de pildă va pretinde o astfel de concesiune dela Widschu

(granița Coreei) la Port-Arthur și dela Kirin la Tsanlung. Prin aceste pretensiuni Japonia vrea să-și asigure pentru toate eventualitățile preponderanța strategică în Manciuria.

Crisa.

De câte-va zile se lansază éráși în presa guvernamentală chestiunea grupării celor ce țin la basa dela 67, într'o formă séu alta. Am văzut din numărul nostru de ieri cu câtă convingere debutază un distins politician maghiar cu această idee, care »singură ar puté să ducă la o descurcatură« și singură ar puté să preintempine »un pericol și mai mare« decât acela, care există astăzi în urma luptelor stérpe de drept public și a conflictului acut dintre Corună și majoritatea coaliționistă.

Intr'aceea în direcția unei descurcături nu se întâmplă absolut nimic, ce ar merita vre-un interes deosebit. Cabinetul Fejervary nici că se gândesce a relua firul negocierilor cu opoziția, din potrivă e firm decisa merge înainte pe calea pe care a apucat. Cea mai mare preocupare a lui este actualmente schimbarea fișpanilor, ómenii chemați a-i sta în ajutor în desfășurarea acțiunii la care s'a angajat Fișpanii vechi rënd de rënd își dau dimisiunile și — s'au înșelat cei din coaliție când credeau, că n'are să-și găsescă ómeni destui pentru posturile vacante. Iși găsesc destui, așa că locurile vacante curând le ocupă cu alții, cum se întâmplă acum de câteva zile. S'ar puté dice chiar, că cei din coaliție încep să devină îngrijați de faptul, că fișpanii, cari, cum dic ei, țin strins la lege, își dau dimisia unul după altul, ér cei cari rămân în posturi sunt tentați a-se supune orbiș ordinelor de sus și a-se face »uneltă« în mâna guvernului »ilegal«.

Sunt îngrijați coaliționistii și de faptul, că se ivesc comitate gata a da sprijin guvernului. Comitatul Baranya a decis adecă să susțină politica guvernului și s'a pornit chiar mișcare în sinul acestui

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Români și dacoromâni.

De Lutz Korodi.

De câte ori mă gândesc la viitorul Românilor, trebuie să-mi reamintesc cântecul lor; un tablou mi-a rămas neuitat: ședeam într'un cerc românesc, care discuta diferite lucruri, firesc mai ales politică, — prezenta cătorva Sași dădu privilegiu binevenit la acesta. Tocmai în zilele acelea se prezentase în dietă un proiect de maghiarizare, și o revoltă implacabilă asupra sistemului dominant eșia la ivelă din fie-care cuvânt. Incânt privea forma, trebuia să-și impună óre-cari reserve, căci în acel cerc era de față și un dirigător sas, în funcțiune responsabilă. So simțea însă cum clocotesc în interiorul acestor ómeni. Acestea le șciam de altmintre de mai înainte, căci de câte-ori mi-se părea, că Sașii conducători au depășit măsura admisibilă de prudență și circumspecțiune, mă desfătam cu plăcere vădend sentimentul viu național la acest popor tânăr. Niciodată însă psihicul poporului român nu mi-s'a revelat atât de frapant și viu, ca la

acea întâlnire, când dirigătorul, avend senzația nu tocmai plăcută a situației sale critice, i-a admonestat să se modereze, ér acei bărbați, cari în vorbire cu un tact fin își impuneau reserve, deodată ca la o comandă misterioasă se sculară și își cântară cântecul lor național: »Deșteptă-te Române!« — Cântecul spunea tot, incomparabil mai mult, decât se putea spune prin cuvinte. Să fi văzut cum schinteiau ochii sdravenilor preoți cu barba neagră, cum tremurau colțurile gurilor la conștienții lor și mai ales ce forță inepuizabilă resuna din puternicile lor voci! Niciodată n'am cunoscut mai bine, și trebuie să mărturisesc, nici-odată n'am iubit mai mult poporul român, decât în această óră. Și decă n'aș fi știut-o de mai înainte, ar fi trebuit să aflu acum, că au multă, multă dreptate, cei ce se tem de el, fie aceia Sași, ori Maghiari..

Trebuie să iubesc acest popor, decă cunosc pe cei mai buni ai lui, chiar și când nu iai în bagatel primejdia, ce amenință din partea lui pe propriul popor. Trebuie să-l iubesc, cum iubesc ori-ce forță sănătoasă și ori-ce pasiune puternică. El este, cum am dis, un popor tânăr. Căci abia de o jumătate de secol se bucură de

libertatea civilă și se póte desvolta neîmpedecat. Stânjinirea de mai târziu pe terenul politic, căreia sunt supuși toți nemaghiarii, a contribuit de sigur la desvoltarea mai intensivă; sentimentul național tînăr și exuberant, suportă și comprimarea, tot nu se pierde. Românul frecventeză, pe unde îi lipsece institutiunile proprii culturale, școlii maghiare și acolo este constrins a declama: »Sunt maghiar și rămân maghiar!«, dér el scie ce rămâne. Aceia dintre conducători, cari au influențat mai mult printre conștienții lor, au eșit din gimnasia maghiare și și-au făcut studiile în Clușiu séu Pesta. În contactul direct personal cu Maghiarul, Românul scie de obște să-și suprimé antipatia, și își ajută cu formalități ușore sociale se iasă din displăcerea contactului. De aceea Maghiarii, cari judecă superficial, habar n'au ce simte acest popor în interiorul său față cu dênșii. Ei nu se gândesc, că forța acesta neînfrănată se va valora încă odată cu putere elementară. Nu incupe îndoială, în caracterul etnic românesc este ceva demonic; la 1848 această trăsătură s'a revelat în mod fatal în munții Ardealului față cu Maghiarii, și de atunci dispoziția poporului n'a devenit mai trandafirică. Con-

tele Apponyi ținend mai deunăzi în Iaurin o cuvântare demagogică contra »Vienei«, unul din ascultători îl intrerupe strigend: »Să ne ascuțim cóselle!«, ér Apponyi răspunse: Contra pusei Mannlicher nu poți face nimica cu cóselle; dreptul este armă mai puternică. Și Apponyi are dreptate. Dér când înainte cu căți-va ani un Român, vorbind de încălcările de drepturi și insultarea conștienței populare române de către Maghiari, a isbucnit în aprópe același strigăt dicend: »Să scie ei, că mai avem securi ruginite și cóselle și stejară puternică în păduri!«, acest strigăt i-a adus numai o amendă grea și închisóre, dér cel ce cunósce dispozițiile Românilor și scie că Maghiarii sunt viriți printre masele covârșitoare române, acela scie și aceea, că în Ungaria nimeni nu are cuvânt de a se teme așa de mult de resmirțe, ca tocmai Maghiarii, și că prin urmare este o demență a încorda arcul și mai tare. Poporul român posedă calitățile indicate agreeabile ale tineretei, dér lipsa de educație, consecință a raporturilor politice și a istoriei de multe sute de ani, a produs și însușiri rele, cari continuând asuprirea, tot mai greu vor puté fi înlăturate: o anumită rezervă viclenă, setea de răsbu-

Primul stabiliment
de văpsitorie artistică cu abur și
spălătorie chimică.
FABRICA, Str. năsipului Nr. 1/a.
Biroul principal str. Hirscher Nr. 3.
(Vis-à-vis de sala de concert.)
Se recomandă pentru văpsit Garde-
robe de dame, bărbați, întregi ori des-
făcute, asemenea și pentru curățit.
Cu totă stima:
W. Körner.
49-100. (1830)

CINE dorește a cumpăra
Losuri a loteriei de clase
reg. ung. priv. și
a pune preț pe o relațiune care
oferă
PRIMA și MARE SIGURANȚĂ
aceia se se adreseze în interesul
propriu la
**NATIONALE WECHSELSTUBEN-
GESELLSCHAFT**
BUDAPEST, Andrassy-tér 9,
unde după vedere sau plătit pā-
nă acuma câștiguri mai mult de
16 milioane corone.

Important!
Notița redacțională din „Pénzügyi Hirlap“:
Colectori principali sunt streini imigrați,
cari sau etablat în Budapesta și oferă losuri
sub sume streine ungurești, făcând reclame
care nu corespund adevărului. — În Prusia,
Saxonia etc. unde există loterii de clasă sunt
astfel de reclame oprite. Cu privire la aceea
că colectorii sunt responsabili față de cli-
enții lor pentru câștigurile eventuale, este
de recomandat a se adresa numai la firme
de încredere și cu capital, ca și în cas de o
erore posesorii de los rī se fie despăgubiți.
4-6.19.7.

AVIS!
In atelierul de croitorie al d-lui
Dionisiu Trifan în Blași (Ba-
lázsfalva) se primesc imediat calfe
de croitor în lucru.

Losuri de classă a Loteriei XVII priv. r. u.
se află de vândare în mare varietate de numeri
— cât timp va ținea provisia losurilor —
Costul losurilor classa I.:
 $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$
Corone 12.— 6.— 3.— 1.75
la cassa de bancă din Brașov
MIHALOVITS & NUSSBÄCHER
La trimiterea cu posta sunt de plată separat 60 bani.

Ce etate aveți?
Fața D-vastră este do-
vada. — Dacă doriți a vă conserva
fața tinăra întrebuințați
Pudra Actina de Cologne.
o novitate pe temeii scien-
tific, pentru conservarea
și înfrumusețarea teintului
și evitați pudra de ores, care astupă porii și
produce sgrăbunțe. ACTINA are efect admi-
rabil asupra neuniformității teintului, feței galbene,
sgrăbunțosei, pistruiei etc. A se aplica cu o bu-
căciță de piele de capră albă, sau cu o basma
de batist. Parfumat 2 cor., neparf. cor. 1,50 b
In Brașov: la farmacia EDUARD KUGLER.
Representanța generală:
AL. GISCHNER Viena,
II. Pazmanitengasse 11.

POPOFF
cel mai bun
CIACI din lume.
Se atrage atențiunea asupra fâșiei
vămei rusesii pe pachetele origi-
nale și marca de contravenție K & C.
1-10.1941.

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori și când pe timp mai
indelungat seu lunare.

Spre întrebuințarea zilnică în apa de spălat
Kaiser-Borax
curat, este cel mai bun mijloc pentru înfrumusețarea pelei,
face apa mōle, vindecă pielea aspră, și o face fină și albă. Mijloc aprobat
antiseptic pentru cultivarea dinților și gurei. A se băga samă la cumpărare!
Veritabil numai pachet în hârtie roșie, cu 15, 30 și 75 bani, cu instrucție.
Nici odată nepachetat! Săpun Mack, Săpun Kaiser-Borax, Lilienuilch,
To'a, praf de dinți și pudră Kaiser-Borax. — Singurul producător pentru
Austro-Ungaria: GOTTLIB VOITH, Viena III/1.

SĂPUN SCHICT
Marca: Cerbu seu Cheia.
Se întrebuințază
pentru călitățile lui superioare
cu folos
pentru tot felul de albituri, pentru
trebuință personală,
pentru tot ce numai se
pōte spāla.

Ca minunea tehnicei nume c specialiști
broasca Patent Protectorschloss cu care sunt provēdute
CASSELE de fer HESKY (S. Wertheimer)
(Inhaber St. F. und M. Litwin)
singure contra foculul și spargerii. Aprobate și întrebuințate de Banca Imp. germ. Neiatrecute.
Construcție modernă. Prețuri ieftine de fabrică. Fabrica: WIEN, XVII/3.

Cine dorește o beutură esce-
lentă și apetisantă,
cine este slab,
cine este anemic,
cine este debil re-
convalescent,
cine suferă de insom-
nie și nervositate,
cine iăpteză copii,
cine suferă de
plămâni se
nu întârzie a bea în inter-
esul propriu berea
HERCULES
„Malz-Nährbier-
Specialität“
recomandată ca
escelentă pentru ef-
fectul cel produce,
și care se ține timp
indelungat.
Se capătă în tote prāvā-
liile de Dessert și Băcā-
nii mai mari, Restaurații
și Cafenele.
Engros: „Deposīt de trimitere a Berā-
riei HERCULES“
BUDAPEST, VII, Bethlen-tér 3,
Telephon: 63-67.
Prețuri curente gratis și franco.
In provincie se trimite 5 kgr. 6 sticle
cu rambursă.
Se capătă la prāvālia de Coloniale și delie.
E. JERKEL, Brașov.

Norocul la GAEDICKE este colosal!
Neintrecute sunt succesele colectarei mele, nu este oraș în țară, unde se nu fi plătit
Gaedicke un câștig principal. În scurt timp am plătit Onor. mei clienți
Premia mare de . . . . . **602,000 Cor.** cu Nr. 62551,
de 3-ori câștiguri principale **400,000** „ „ „ 11119,
400,000 Cor. cu Nr. 28916, **400,000 Cor.** cu Nr. 33464,
mai departe de 3-ori **100,000**, **70,000** de 4 ori **60,000**, mai multe à **30,000**, **25,000**, **20,000**, **15,000**
și **10,000 Corone.** — La a XVII-a tragere a loteriei de clasă reg. ung. priv. sunt câștiguri **55,000**, cu
110,000 losuri, în total suma colosală de **14 milioane cu 459,000 Cor.** Cel mai mare câștig event.
Mai de parte o premie cu **600,000**, 1 tragere à **400,000**, 1 à **200,000**, 2 à
1 Milion Cor. **100,000**, 1 à **90,000**, 2 à **80,000**, 1 à **70,000**, 2 à **60,000**, **50,000**,
40,000, 5 à **30,000**, 3 à **25,000**, 8 à **20,000**, 8 à **15,000**, 36 à **10,000**, 67 à **5,000** etc. etc.
Losuri originale cu prețul: optimi pătrariu jumătăți întregi.
Cor. **1.50** **3.—** **6.—** **12.—**
se trimite cu bani gata, seu cu rambursă. Se trimite planul oficial, cheques gratis și franco. Pentru
tragerea la **23 Novembre** mă rog a mi se trimite comandele cât mai curēnd.
Cassa de bancă **A. GAEDICKE** Budapesta,
Kossuth-Lajos-uteza 11.